

Yttrande

Ku2019/01308/RS

Dnr AK KS 2019/01407-3

Kulturdepartementet

En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket Ku2019/01308/RS

Sammanfattning

Älvdalens kommun är positiv till att främja och stärka det samiska folkets inflytande och delaktighet i frågor som rör samer.

Urfolksdeklarationens skrivningar är mer långtgående än vad som föreslås i denna lagrådsremiss. Enligt artikel 19 ska samråd med urfolk ske för att få deras "fria och informerade förhandsmedgivande" innan antagande och verkställande av lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder. En ny lagstiftning bör följa Urfolksdeklarationen.

Samerna är ett urfolk och en nationell minoritet i Sverige. Idag finns enbart en rätt till samråd för minoriteter. Rätten till samråd för minoriteter som finns idag lever inte upp till vad den internationella standarden föreskriver gällande samernas inflytande i frågor som berör dem. Det är viktigt att särskilja rättigheter för minoriteter och rättigheter för urfolk och ta i beaktande att rättigheter för urfolk i vissa fall går längre än rättigheter för minoriteter, samt att tydligt skilja mellan en rätt till samråd för minoriteter och en rätt till konsultation för urfolk. Detta i enlighet med vad Sveriges regering åtagit sig att göra i arbetet enligt den senaste UPR-processen (FN:s Universal Periodic Review) om efterlevnad av de mänskliga rättigheterna.

Älvdalens kommuns synpunkter sammanfattas enligt följande:

- Vi delar bedömningen att det nya förfarandet konsekvent bör benämnas konsultation och förordar dessutom att konsultationerna genomförs åtskilda från eventuella samråd enligt andra lagar (1 §).
- Vi har inga invändningar mot formuleringen "särskild betydelse för samerna", men vill poängtera att det inte kan tas som självklart att myndigheter, regioner och kommuner har kompetens att avgöra vilka ärenden som kan få särskild betydelse för samerna (2 §).
- Vi anser att skyldighet att konsultera i ärenden som rör totalförsvaret där övningar som påverkar renskötseln negativt bör ingå i konsultationsordningen (4 § punkt 1.).
- Skrivningen gällande undantag för brådskande ärenden är otydlig. Det är svårt att tänka sig ett ärende som är så brådskande att ingen form av konsultation kan genomföras. Om detta händer i ett ärende som kan ha särskild betydelse för samerna så innebär det att ärendet inte

har handlagts på ett rättssäkert sätt, eftersom det samiska folkets rättigheter har förbigåtts. Vi förordar att undantaget som rör brådska stryks alternativt att det förtydligas vad som menas med brådskande ärenden (5 § punkt 4.).

- Vi anser att det är bra att en samisk företrädare på eget initiativ kan begära konsultation i ett ärende (6 §).
- I andra och tredje stycket förordar vi att "särskild" och "även" stryks när det gäller samebyar och samiska organisationer (7 §).
- Vi förordar att hela konsultationsprocessen – från förfrågan till dess att konsultationen är avslutad, inklusive tidsplan, utformning och vilka som deltar – ska planeras tillsammans med de samiska företrädarna. Dessutom menar vi att formuleringen "i ett tidigt skede" i 8 § skärps, så att det framgår att de samiska företrädarna ska kontaktas omgående, innan annan verksamhet i ärendet vidtas (8-11 §§).
- Meningen i 8 § "Om Sametinget inte svarar inom en skälig tidsfrist får det betraktas som att Sametinget avstår från konsultation i ärendet" anser vi kan strykas. Med anledning av myndigheters skyldigheter att besvara inkomna handlingar inom skälig tid. Alternativt måste skälig tidsfrist tydliggöras (8 §).

Ärende och dess beredning

Samiska företrädare ska informeras om ärenden som kan få särskild betydelse för samerna (5.2, s.66)

Det framstår inte som osannolikt att det finns ärenden där oenighet råder mellan den konsultationsskyldige och de samiska företrädarna om huruvida ärendet i fråga är av särskild betydelse för samerna. Om myndigheten inte anser sig konsultationsskyldig kommer den heller inte att informera om ärendet. Men för att avgöra om ett ärende är av särskild betydelse för samerna -- vilket ju enligt 6 § ger samiska företrädare möjlighet att begära konsultation -- måste de känna till ärendet. Utkastet redogör inte för vad som sker i sådana fall där parterna är av olika åsikt om ärendets natur och de samiska företrädarna därför kommer in i ärendet för sent, eller inte alls. Älvdalens kommun menar att det måste klargöras vilka sanktionsmöjligheter som finns då myndigheten underlåtit att informera om ärendet, samt vilken följden blir av utebliven eller försenad konsultation.

Beslut som strider mot samernas ståndpunkt (5.6)

Utkastet klargör att Sverige inte tolkar principen om Free, Prior and Informed Consent (FPIC) som en vetorätt oavsett vad frågan gäller. För att konsultationsordningen ska få önskvärd effekt, krävs det att synpunkter som lämnas vid konsultation med samiska företrädare tillmäts avgörande betydelse.

Frågor om överklagande och rättsverkan av det felaktigt inte hålls en konsultation eller vid brister i förfarandet (6)

Älvdalens kommun avstyrker förslaget om att det inte bör införas en särskild rätt för samiska företrädare att överklaga ett beslut i ett konsultationsärende.

Konsekvenser för kommuner och landsting (9.4)

Älvdalens kommun är en samisk förvaltningskommun och får statsbidrag och enligt Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724). Enligt den lagen ska vi bland annat hålla samråd med samerna. Det statsbidrag som kommunen erhåller för LoNM 2009:724 kan inte användas för att finansiera konsultationer. Att inte tillföra statliga medel för konsultationer bör därför omvärderas.

Konsekvenser för Sametinget, samebyar och samiska organisationer (9.5)

För att de samiska företrädarna ska kunna delta på lika villkor vid konsultationer förutsätts att de ges reella möjligheter till det. Därmed krävs ekonomiska förutsättningar för att de samiska företrädarna ska bli jämbördiga parter i konsultationsprocessen.

Älvdalens Tjälte 2019-10-28

Stefan Linde
Kommundirektör

